

Przedmiotowy System Oceniania

Historia i społeczeństwo

I. Przedmiotem oceny z historii jest:

1. Wiedza merytoryczna i gotowość do jej reprodukcji.
2. Rozumienie i umiejętność interpretacji faktów.
3. Praca ze źródłem historycznym, umiejętność pracy z materiałem kartograficznym (mapy, atlas historyczny), ikonograficznym, statystycznym, itp.
4. Formułowanie wypowiedzi ustnej.
5. Przygotowanie pracy pisemnej
6. Przygotowanie do lekcji
7. Aktywność ucznia na lekcjach

II. Obszary oceniania:

1. Wiadomości objęte programem, ewentualnie wykraczające poza program.
2. Umiejętności:
 - lokalizacja czasowo-przestrzenna omawianych wydarzeń (znajomość mapy)
 - uogólnianie, wartościowanie, porównywanie, wykrywanie analogii historycznych
 - analiza tekstu źródłowego
 - umiejętność dyskusowania
 - stosowanie terminologii historycznej i jej rozumienie
 - wykazywanie związków przyczynowo - skutkowych, przestrzennych, pomiędzy historią powszechną, ojczyzną, regionalną
 - wykazywanie związków pomiędzy poszczególnymi dziedzinami życia politycznego, gospodarczego, kulturowo-społecznego
 - łączenie faktów i zjawisk historycznych historii Polski z historią powszechną
 - analiza i ocena zjawisk i faktów historycznych
 - porównywanie różnych koncepcji politycznych, religijnych i gospodarczych
 - gromadzenie informacji przy wykorzystaniu nowoczesnej technologii i różnorodnych źródeł

III. Sposoby i formy oceniania

Ocenie podlegają:

1. Sprawdziany
2. Kartkówki
3. Odpowiedzi ustne
4. Prace domowe
5. Prace dodatkowe
6. Referaty
7. Praca na lekcji
 - a. Aktywność
 - b. Praca zespołowa
 - c. Praca indywidualna

Ad. 1 Sprawdziany – prace klasowe

1. Sprawdzian obejmuje wyznaczony przez nauczyciela zakres materiału
2. Sprawdzian może mieć formę testu dydaktycznego (pytania zamknięte i otwarte) bądź dłuższej wypowiedzi pisemnej
3. Podczas pisania sprawdzianu uczeń nie może posługiwać się długopisem ścieralnym. Nie używa także korektora.
4. Niesamodzielna praca podczas sprawdzianu – ściąganie jest równoznaczne z otrzymaniem oceny niedostatecznej
5. Oceny ze sprawdzianu wpisywane są do dziennika czerwonym kolorem
6. Ustalenie dodatkowego terminu sprawdzianu w przypadku nieobecności ucznia reguluje Statut Szkoły
7. Sprawdziany przechowywane są przez nauczyciela przedmiotu i udostępniane uczniom oraz ich rodzicom

Ocenie na sprawdzianie podlega:

1. Stopień opanowania materiału faktograficznego
2. Dostrzeganie związków przyczynowo – skutkowych
3. Umiejętność selekcji wydarzeń historycznych
4. Stopień rozumienia tematu, pytań
5. Znajomość chronologii, pojęć oraz postaci historycznych
6. Umiejętność interpretacji źródła historycznego
7. Umiejętność pracy z mapą

Ad. 2 Kartkówki

1. Kartkówki nie muszą być zapowiedziane
2. Podczas pisania kartkówki uczeń nie może posługiwać się długopisem ścieralnym. Nie używa także korektora.
3. Jeśli uczeń nie może pisać kartkówki z przyczyn niezależnych od niego (np. z powodu złamanej ręki), może „zaliczać” kartkówkę w formie ustnej.
4. Oceny z kartkówek wpisywane są do dziennika czarnym lub niebieskim kolorem
5. Niesamodzielna praca podczas kartkówki – ściąganie - jest równoznaczna z otrzymaniem przez ucznia oceny niedostatecznej

Ad. 3 Odpowiedź ustna

1. Odpowiedź ustna dotyczy zakresu materiału z jednej, dwóch lub trzech ostatnich lekcji
2. Ocenie podlega:
 - zrozumienie tematu
 - zawartość merytoryczna sformułowanej odpowiedzi, stosowanie terminologii historycznej
 - sposób prezentacji (samodzielność wypowiedzi, poprawność, płynność). Dodatkowe pytania naprowadzające wpływają na obniżenie oceny
3. Uczeń może samodzielnie zgłosić się do odpowiedzi ustnej lub może zostać wyznaczony przez nauczyciela

Ad. 4 Prace domowe

1. Prace domowe mogą mieć formę wypowiedzi pisemnej, ustnego referatu bądź przygotowania materiałów niezbędnych do następnej lekcji
2. Pisemna praca domowa powinna być zapisana w zeszycie. Brak zeszytu równoznaczny jest z brakiem pracy domowej
3. Praca domowa lub jej brak może być odnotowana w dzienniku oceną. Uzależnione jest to od rodzaju pracy, obszerności zadania i konieczności włożenia w nią pracy oraz poświęcenia czasu.

Ad. 5 Prace dodatkowe

1. Prace dodatkowe mają formę wypowiedzi pisemnej lub plakatu
2. Prace pisemne muszą być pisane własnoręcznie, nie jest dopuszczony druk komputerowy
3. Prace dodatkowe nie są obowiązkowe

Ad. 6 Referaty

1. Referaty są dobrowolną pracą podjętą przez ucznia

2. Referaty mogą mieć formę wypowiedzi pisemnej lub prezentacji multimedialnej. W przypadku wypowiedzi pisemnej nie jest dopuszczony druk komputerowy

Ad. 7 Praca na lekcji

a. Aktywność

1. Przez aktywność rozumiane jest: aktywne uczestnictwo podczas lekcji - zgłaszanie się do odpowiedzi, praca na lekcji
2. Aktywność może być odnotowana w dzienniku oceną. Ocena jest wystawiona w zależności od rodzaju i częstotliwości aktywnego uczestnictwa ucznia podczas lekcji

b. Praca zespołowa

1. Praca w grupach polega na zespołowym wykonaniu zadania wyznaczonego przez nauczyciela
2. Liczbę osób w grupie oraz zasady doboru członków ustala nauczyciel
3. Przy ocenianiu pracy w grupach brana jest pod uwagę samoocena członków grupy oraz poprawność wykonania zadania

c. Praca indywidualna

1. Praca indywidualna polega na samodzielnym wykonaniu przez ucznia zadania wyznaczonego przez nauczyciela
2. Praca indywidualna może być odnotowana w dzienniku oceną. Uzależnione jest to od rodzaju pracy i zaangażowania ucznia w wykonywane zadanie

IV. Poprawa ocen

Zasady poprawiania ocen reguluje Statut Szkoły. Na początku roku szkolnego nauczyciel przekazuje uczniom informację o zasadach oceniania z historii oraz wyznacza dzień i godzinę poprawy ocen.

V. Kryteria wystawiania ocen

1. Wszystkie oceny, które uzyskuje uczeń w procesie nauczania są jawne
2. Ocena śródroczna i roczna wynika z ocen cząstkowych, ale nie jest średnią arytmetyczną
3. Kryteria oceniania ustala Statut Szkoły
4. Wymagania edukacyjne na poszczególnych poziomach edukacyjnych do programu „Wczoraj i dziś” przedstawione w formie tabeli.
Ocena dostateczna – konieczne spełnienie wymagań na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ocena dobra – konieczne wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą, ocena bardzo dobra - konieczne wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą, ocena celująca - konieczne wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą, bardzo dobrą i celującą.

KLASA CZWARTA

*Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Z historią na Ty						
1. Historia – nauka o przeszłości	historia jako nauka o przeszłości – historia a baśnie i legendy – efekty pracy historyków i archeologów – źródła historyczne, ich przykłady oraz podział	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń</i> – rozróżnia przeszłość od współczesności – rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy	– poprawnie posługuje się terminami: <i>dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i> – rozróżnia pracę historyków i archeologów – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych	– porównuje pracę historyków i archeologów – wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych – wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej	– omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów – wskazuje pozapodręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych – przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością	– potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie – przedstawia nowoczesne metody badania życia ludzi w przeszłości – ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych
2. Historia wokół nas	drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny – „wielka” i „mała” ojczyzna – patriotyzm jako miłość do ojczyzny – sposoby wyrażania patriotyzmu – „małe ojczyzny” i ich tradycje – znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, „mała ojczyzna”,</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm</i> – podaje przykłady świąt rodzinnych – podaje przykłady pamiątek rodzinnych	– poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”</i> – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny – wyjaśnia, czym jest patriotyzm – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych	– wyjaśnia, czym jest genealogia – wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę – podaje przykłady regionalnych tradycji – charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów	– wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię – tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie – charakteryzuje inne regiony państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną	– przedstawia historyczną genezę regionu – wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu – ocenia, w jaki sposób różnorodność „małych ojczyzn” wpływa na bogactwo „wielkiej”

	<i>patriotyzm</i>					
3. Mieszkamy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – państwo polskie i jego regiony – mój region częścią Polski – naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium – dziedzictwo narodowe – polskie symbole narodowe – polskie święta państwowe – znaczenie terminów: państwo, region, naród, mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: państwo, region, naród – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice – zna poprawną nazwę państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</i> – wymienia elementy współtworzące państwo – wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze – przedstawia polskie symbole narodowe – przedstawia najważniejsze święta państwowe – wskazuje na mapie stolicę państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Polskę na mapie świata – wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta – rozróżnia pojęcia naród i społeczeństwo – przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych – wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe – opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie świata największe zbiorowości Polonii – wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe – przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia genezę polskich symboli narodowych – wyjaśnia pojęcia: emigracja, uchodźcy – podaje przykłady mniejszości narodowych żyjących w Polsce
4. Czas w historii	<ul style="list-style-type: none"> chronologia i przedmiot jej badań – oś czasu i sposób umieszczania na niej dat – podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>) – cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (<i>data, tysiąclecie, wiek</i>) – umieszcza daty na osi czasu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i> – zamienia cyfry arabskie na rzymskie – wyjaśnia, czym jest epoka historyczna – porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie) 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje cezury czasowe epok historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje główne epoki historyczne – podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery – wyjaśnia różnicę między kalendarzem juliańskim i gregoriańskim

	– epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne					
5. Obliczanie czasu w historii	– obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami – określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia – podział czasu na wieki i półwiecza	– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie – poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery	– samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom – oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er	– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych	– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych	
6. Czytamy mapę i plan	podobieństwa i różnice między mapą a planem – znaczenie mapy w pracy historyka – odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej – najstarsze mapy świata	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i> – dostrzega różnice między mapą a planem	– poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol, róża wiatrów</i> – przygotowuje proste plany miejscowe – objaśnia symbole legendy mapy – odczytuje z mapy podstawowe informacje	– wyjaśnia, czym jest kartografia – wyjaśnia, czym jest skala mapy – rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną	– interpretuje i wyciąga wnioski z mapy	– przedstawia elementy historii kartografii – wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej
Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów						
1. Mieszko I i chrzest Polski	– słowiańskie pochodzenie Polaków – legendarne początki państwa polskiego – książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski – małżeństwo Mieszka I z Dobrawą – chrzest Mieszka I i jego znaczenie – znaczenie terminów:	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>plemię, Słowianie</i> – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski	– poprawnie posługuje się terminem: <i>Piastowie</i> – przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska” – wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich	– wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka – wymienia legendarnych protoplastów Mieszka – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu – lokalizuje na mapie Gniezno, Poznań oraz inne	– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego	– przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich – określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej – omawia dokument <i>Dagome iudex</i>

	plemię, Słowianie, Piastowie			główne grody w państwie Mieszka I – opisuje bitwę pod Cedynią		
2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	– misja świętego Wojciecha w Prusach – zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III – wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski – znaczenie terminów: <i>misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i> – opisuje wygląd grodu średniowiecznego – wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski	– poprawnie posługuje się terminami: <i>misja, relikwie</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025 – charakteryzuje postać św. Wojciecha – opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej	– zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018 – opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego	– wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie utworzenia samodzielnej metropolii kościelnej – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego	– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego
*W średniowiecznym klasztorze	– zakony chrześcijańskie – życie w klasztorze – wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa – rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa – najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor</i> – charakteryzuje wygląd mnichów – opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu	– poprawnie posługuje się terminami: <i>reguła zakonna, skrytorium, pergamin</i> – podaje przykłady zakonów – opisuje życie wewnątrz klasztoru	– wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich – wyjaśnia, jak należy rozumieć zasadę obowiązującą benedyktynów <i>módl się i pracuj</i> – opisuje wygląd średniowiecznych ksiąg – wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich	– charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę – wyjaśnia znaczenie ksiąg i książek dla rozwoju wiedzy i nauki	– wskazuje przykłady lokalizacji najstarszych budowli zakonnych na ziemiach polskich – wyjaśnia, jakie są związki między działalnością zakonów a nauką historyczną

3. Polska Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów – reformy Kazimierza Wielkiego – zjazd monarchów w Krakowie – ucztą u Wierzyńka – umocnienie granic państwa (<i>Został Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>) – utworzenie Akademii Krakowskiej – znaczenie terminu: <i>uniwersytet</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet</i> – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki” – opisuje wygląd średnio-wiecznego zamku 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>dynastia, ucztą u Wierzyńka</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370 – wyjaśnia powiedzenie: <i>Został Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego – opisuje zjazd monarchów w Krakowie – wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego – argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia znaczenia panowania Kazimierza Wielkiego dla państwa polskiego
*Rycerze i zamki	<ul style="list-style-type: none"> – średniowieczni rycerze i ich rola – funkcje i wygląd zamków – od paza do rycerza – uzbrojenie rycerskie – turnieje rycerskie – kodeks rycerski 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, zbroja, herb, zamek</i> – opisuje wygląd średnio-wiecznego rycerza 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>paż, giermek, pasowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony</i> – wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem – opisuje wygląd średniowiecznego zamku – charakteryzuje turnieje rycerskie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób utrzymywali się rycerze – przedstawia powinności rycerskie – charakteryzuje kodeks rycerski 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	<ul style="list-style-type: none"> objęcie władzy przez Jadwigę – zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki – przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie – okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę – skutki zawarcia unii 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>Jagiellonowie</i> – wie, kim był Władysław Jagiełło – wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>unia</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1385 – przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów – przedstawia okoliczności zawiania unii polsko-litewskiej – wymienia postanowienia unii w Krewie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia stosunek Litwinów do unii w Krewie – na podstawie mapy ocenia sytuację geopolityczną w Europie Środkowej po zawarciu unii

	<p>polsko-litewskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – zagrożenie ze strony Krzyżaków – znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i> 					
<p>5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem</p>	<p>rycerz – cechy charakterystyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> – postać Zawiszy Czarnego – bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze – znaczenie terminów: <i>rycerz, miecz, kopia, herb, kodeks honorowy</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, miecz, herb</i></p> <p>– opisuje wygląd i cechy rycerza</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>giermek, kopia, kodeks honorowy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenia związane z datami: 1410 – charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego – wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i> 	<p>– charakteryzuje rycerski kodeks honorowy</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem 	<p>– wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej – przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem 	<p>– przedstawia genezę i charakteryzuje różne zakony rycerskie</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady różnych herbów
<p>6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mikołaj Kopernik i jego życie – odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> – dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii – znaczenie terminu: <i>astronomia</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>astronom, obserwacje</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, kim był Mikołaj Kopernik 	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>astronomia, diecezje, ekonomia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika – wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa – opisuje, w jaki sposób zrekonstruowano wygląd Mikołaja Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: układ heliocentryczny – wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół
Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej						
<p>1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kariera polityczna Jana Zamoyskiego – kariera wojskowa Jana Zamoyskiego – Zamość – miasto renesansowe – Akademia Zamojska (<i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – określa epokę, w której żył Jan Zamoyski 	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, akademia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – zna królów Polski: Stefana Batorego i Zygmunta II Augusta – opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVI w. – charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa – wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice między monarchią dynastyczną a elekcyjną – przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji – wskazuje na mapie Zamość 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie cechy powinien mieć mąż stanu – charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego

	<i>ich młodzieży chowanie)</i> – znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman</i>			<i>Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i>		
2. XVII wiek – stulecie wojen	– potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami – rola husarii w polskich sukcesach militarnych – znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, husaria, Jasna Góra</i> – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii	– poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, wielki wezyr, odsiecz</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683 – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów – zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania	– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry – wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń – wyjaśnia powiedzenie: <i>Polska przedmurzem chrześcijaństwa</i>	– wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego	– wyjaśnia, dlaczego wojny XVII wieku przyczyniły się do osłabienia Rzeczypospolitej
*Czasy stanisławowski e	ideały epoki oświecenia – dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie – kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele – zabytki budownictwa i architektury polskiej 2. poł. XVIII w.	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>encyklopedia, edukacja, reformy</i> – wyjaśnia, w jakim celu wprowadzane są reformy państwa	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Szkola Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i> – wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października	– charakteryzuje sytuację państwa polskiego w czasach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego – przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania	– wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie – wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu” – wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej dla państwa polskiego	– wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – proponuje własne reformy w państwie oraz edukacji i wyjaśnia ich celowość
3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	– sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbiory,</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i>	– charakteryzuje postać i dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego	– wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja	– wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej

	<ul style="list-style-type: none"> – Konstytucja 3 maja – rozbiory Rzeczypospolitej przez Rosję, Prusy i Austrię – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r. – bitwa pod Raławicami i rola kosynierów – klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i> 	<p><i>powstanie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791 r., 1794, 1795 – charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego 	<p>została ogłoszona świętem narodowym</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki – wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego 	<p>szlacheckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady i ocenia różne postawy Polaków w okresie rozbiorów (w tym
4. Józef Wybicki i hymn Polski	<ul style="list-style-type: none"> – losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady – generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w utworzeniu Legionów Polskich – Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski – znaczenie terminów: <i>emigracja, legiony, hymn państwowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>hymn państwowy</i> – zna nazwisko autora hymnu państwowego – potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, legiony</i> – zna wydarzenia związane z datą: 1797 – charakteryzuje postaci oraz dokonania gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze – opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady – wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte – ocenia, czy Napoleon spełnił pokładane w nim przez Polaków nadzieje
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> – Romuald Traugutt – życie przed wybuchem powstania styczniowego – branka i wybuch powstania styczniowego – wojna partyzancka – funkcjonowanie 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zabory, zabór rosyjski, wojna partyzancka</i> – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie</i> – zna wydarzenia związane z datami: 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną – opisuje charakter i 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego – wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło – ocenia postawę 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje powstanie styczniowe z innymi powstaniem – przedstawia różne metody walki o polskość

	<p>państwa powstańczego</p> <ul style="list-style-type: none"> – Romuald Traugutt dyktatorem powstania – represje po upadku powstania styczniowego – znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, zesłanie</i> 	<p>powstanie</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej 	<p>1863–1864</p> <ul style="list-style-type: none"> – pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego – charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta 	<p>przebieg powstania styczniowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki powstania 	<p>Polaków pod zaborem rosyjskim</p>	
<p>6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka</p>	<ul style="list-style-type: none"> – edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich – tajne nauczanie i Latający Uniwersytet – kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie – Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie – polscy nobliści – znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat, Nagroda Nobla</i> – wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Uniwersytet Latający</i> – charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie – charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie – wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne – wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający – wyjaśnia, dlaczego M. Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji – przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla – opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela – wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej
Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce						
<p>1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska</p>	<ul style="list-style-type: none"> – działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową – udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – odzyskanie niepodległości przez Polskę – walki o ustalenie granic II Rzeczy- 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>II Rzeczpospolita</i> – wskazuje na mapie obszar II RP – wie, kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, Naczelnik Państwa</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r. – charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową – wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej – przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego – ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej – wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto – omawia wydarzenia, które miały wpływ na kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia sytuację geopolityczną w Europie powstałą w wyniku I wojny światowej

	<p>pospolitej i Bitwa Warszawska</p> <ul style="list-style-type: none"> – Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa – Narodowe Święto Niepodległości – znaczenie terminów: <i>II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa</i> 			<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego 		
*Bitwa Warszawska	<ul style="list-style-type: none"> – Rosja Sowiecka i komunizm – wojna polsko-bolszewicka – Bitwa Warszawska i jej legenda – 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>II RP, ulani</i> – przedstawia głównodowodzącego wojsk polskich w bitwie pod Warszawą – odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>komunizm, bolszewicy, cud nad Wisłą</i> – zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r. – wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP – omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej – ocenia postawę ludności polskiej wobec sowieckiego zagrożenia – charakteryzuje mit „cudu nad Wisłą” 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnij, kiedy i w jaki sposób bolszewicy przejęli władzę w Rosji – podaje przykłady współczesnie istniejących krajów komunistycznych oraz opisuje życie ich mieszkańców
2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> – problemy odrodzonej Polski – zaślubiny Polski z morzem – zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy – Gdynia polskim „oknem na świat” – znaczenie terminów: <i>eksport, okręg przemysłowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>port, przemysł, minister, bezrobocie</i> – wskazuje na mapie Polski Gdynię – wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat” 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>eksport, import, okręg przemysłowy</i> – charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego – wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego – przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę potencjału gospodarczego państwa we współczesnym świecie – wymienia najważniejsze ośrodki przemysłowe współczesnej Polski
3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją – Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy) 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i> – wie, kiedy i gdzie 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>lapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i> – zna wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem – ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego – przedstawia politykę okupantów wobec 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady udziału żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej – przedstawia przebieg

	<ul style="list-style-type: none"> – akcja pod Arsenalem – batalion „Zośka” w powstaniu warszawskim – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia – znaczenie terminów: <i>okupacja, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i> 	<p>wybuchła II wojna światowa</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją 	<p>związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego 		<p>Polaków (mord katyński)</p>	<p>powstania warszawskiego</p>
<p>4. Pilecki i Inka</p> <ul style="list-style-type: none"> – „żołnierze niezłomni” 	<ul style="list-style-type: none"> – polityka Niemiec wobec ludności żydowskiej – obozy koncentracyjne – raporty Witolda Pileckiego – represje komunistów i śmierć Witolda Pileckiego – polityka komunistów wobec polskiego podziemia – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: <i>obozы koncentracyjne, „żołnierze niezłomni”</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>obozы koncentracyjne</i> – opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej – wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: „żołnierze niezłomni” – zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach – charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny – wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła – wyjaśnia pojęcie: „żołnierze niezłomni” 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać i działalność Witolda Pileckiego – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich – ocenia postawę Danuty Siedzikówny, ps. Inka 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie wpływów – charakteryzuje działalność partyzantki antykomunistycznej – wyjaśnia dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: „suwerenność” – wyjaśnia pojęcie: „żelazna kurtyna” oraz jego genezę – charakteryzuje postać i działalność Ireny Sendlerowej – wymienia największe niemieckie obozy koncentracyjne
<p>5. Jan Paweł II</p> <ul style="list-style-type: none"> – papież pielgrzym 	<ul style="list-style-type: none"> – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu – wybór Karola Wojtyły na papieża – pielgrzymki papieża do ojczyzny (<i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>) – wsparcie Kościoła dla Polaków protestujących 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i> – wie, kim był Karol Wojtyła – podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i> – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych – wyjaśnia, dlaczego Jan Paweł II był darzony wielkim 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL – charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>

	<p>przeciw rządowi komunistów</p> <p>– Jan Paweł II jako papież pielgrzym</p> <p>– znaczenie terminów: <i>papież, konklawe, kardynał, pontyfikat</i></p>		szacunkiem			
6. „Solidarność” i jej bohaterowie	<p>– kryzys PRL w latach 70. XX w.</p> <p>– działalność opozycyjna</p> <p>– strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”</p> <p>– bohaterowie „Solidarności” – Lech Wałęsa, Anna Walentynowicz, Andrzej Gwiazda, Jerzy Popiełuszko</p> <p>– wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji</p> <p>– przełom 1989 r. i upadek komunizmu</p> <p>– znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja, strajk</i></p> <p>– wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i></p> <p>– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych</p> <p>– zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę, Annę Walentynowicz, Andrzeja Gwiazdę, Jerzego Popiełuszkę</p>	<p>– opisuje okoliczności zawiazania związku zawodowego „Solidarność”</p> <p>– przedstawia główne postulaty „Solidarności”</p> <p>– wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego</p> <p>– wyjaśnia symbolikę Okrągłego Stołu</p>	<p>– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską</p> <p>– podaje przykłady protestów Polaków przeciwko władzom komunistycznym</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny</p>	<p>– opowiada o rywalizacji między Związkiem Sowieckim a Zachodem</p> <p>– wyjaśnia znaczenie i skutki rozmów Okrągłego Stołu</p>

KLASA PIĄTA

Dział	Kryteria	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Polska pierwszych Piastów	Wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty chrztu Polski i zjazdu gnieźnieńskiego - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plemię, gród, drużyna, książę</i> - rozumie szczególne znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego w dziejach państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zajęcia mieszkańców średniowiecznego Gniezna - omawia okoliczności, w jakich doszło do ślubu Mieszka I z Dobrawą - zna podstawowe fakty z życia świętego Wojciecha 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia narzędzia rolnicze używane przez Słowian - tłumaczy, jakie były przyczyny i skutki chrztu Polski - wie, jaką rolę pełnili duchowni w państwie Mieszka I - omawia następstwa misji i męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje autorów średniowiecznych kronik, które zawierają legendy o początkach państwa polskiego - wie, na czym polegał słowiański obrzęd postrzyżyn - omawia zachowane ślady pogańskich wierzeń Słowian - wymienia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>relikwie, koronacja</i> - tłumaczy, czym był Szczerbiec - wie, kiedy Orzeł Biały stał się symbolem państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje lata panowania Mieszka I - zna pisemną relację Ibrahima ibn Jakuba dotyczącą państwa Mieszka I - omawia legendarne początki dynastii Piastów - przedstawia stanowisko historyków dotyczące pochodzenia przodków Mieszka I
	Umiejętności	<ul style="list-style-type: none"> - zna legendy o Lechu, Czechu i Rusie, o Popielu oraz o Piaście - rozpoznaje cechy 	<ul style="list-style-type: none"> - umieszcza na linii chronologicznej datę chrztu Polski - opisuje budowę 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie ziemie polskie zamieszkiwane przez najważniejsze plemiona 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje wierzenia mieszkańców ziem polskich przed przyjęciem chrztu przez 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje przebieg granic współczesnej Polski i państwa Mieszka I

		<p>charakterystyczne legendy</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Gniezno i obszar państwa Mieszka I 	<p>średniowiecznego grodu na przykładzie Gniezna</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie granice państwa Mieszka I - zaznacza na linii chronologicznej daty śmierci biskupa Wojciecha, zjazdu gnieźnieńskiego oraz koronacji Bolesława Chrobrego - przedstawia historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie świętego Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III 	<p>słowiańskie w X wieku</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada o powstaniu i początkach państwa polskiego - omawia znaczenie przyjęcia chrztu przez Polskę - wskazuje na mapie granice państwa polskiego w czasach Bolesława Chrobrego 	<p>Mieszka I</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi określić przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I - ocenia znaczenie bitwy pod Cedynią - pokazuje na mapie Gdańsk i ziemie zamieszkiwane przez Prusów - przekazuje relację z pobytu Ottona III w Gnieźnie w 1000 roku na podstawie fragmentów kroniki Galla Anonima - charakteryzuje politykę zewnętrzną i wewnętrzną Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada o współczesnym znaczeniu zjazdu gnieźnieńskiego - prezentuje postać świętego Wojciecha
<p>II. Spoleczeństwo średniowiecza</p>	<p>Wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje cechy idealnego rycerza - wyjaśnia znaczenie terminu <i>mieszczanie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>klasztor, post, skryptorium, kopista, kupiec, rzemieślnik, cech, burmistrz, samorząd miejski, rynek</i> - wie, jak duży wpływ na życie ludzi w średniowieczu miała religia - wymienia zabudowania tworzące średniowieczny klasztor - rozumie, jaką funkcję pełniły zamki w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przejawy średniowiecznej pobożności - wie, jaką drogę musiał przejsz chłopiec, aby zostać rycerzem - wyjaśnia, czym były turnieje rycerskie - wie, jaką rolę odgrywali w średniowiecznym mieście burmistrz i członkowie ławy miejskiej - tłumaczy, jaki wpływ 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, na czym polegała praca zakonników w średniowiecznym skryptorium - wie, skąd wzięło się powiedzenie <i>polegać na kimś jak na Zawiszy</i> i co ono oznacza - wymienia elementy kultury rycerskiej i dworskiej - podaje przykłady miejsc w Polsce, w których znajdują się 	<ul style="list-style-type: none"> - zna rolę zakonów w czasach współczesnych - wie, jakie funkcje pełniły zamki w dzisiejszych czasach - przedstawia sposoby spędzania wolnego czasu przez mieszkańców wsi w średniowieczu

	<p>Umiejętności</p>	<p>- opisuje średniowieczny klasztor i tryb życia mnichów, używając wyrazów: <i>zakon, reguła, ubóstwo</i></p> <p>- charakteryzuje postać świętego Franciszka z Asyżu</p>	<p>- wymienia główne elementy rycerskiego wyposażenia</p> <p>- podaje przykłady zawodów rzemieślniczych wykonywanych w średniowieczu</p> <p>- wymienia grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście</p> <p>- wymienia prace polowe wykonywane w epoce średniowiecza</p> <p>- rozpoznaje charakterystyczne elementy zamku</p> <p>- opisuje średniowieczne miasto</p> <p>- wskazuje różnice między losem chłopca a życiem rycerza lub mieszczanina</p>	<p>na poprawę wydajności pracy chłopów w średniowieczu miało zastosowanie młyna i pługa</p> <p>- wie, jak odżywiali się mieszkańcy średniowiecznej wsi</p> <p>- potrafi wskazać różnice między stylami romańskim i gotyckim</p> <p>- charakteryzuje grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście</p>	<p>obecnie zamki wzniesione w średniowieczu bądź ich ruiny</p> <p>- rozumie pochodzenie nazw współczesnych ulic, na przykład: <i>Szewska, Garncarska, Tkacka</i></p> <p>- wie, czym była lokacja</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>soltys, plug, trójpolówka</i></p> <p>- wyjaśnia znaczenie związku frazeologicznego <i>benedyktyńska praca</i> i tłumaczy, skąd wywodzi się to wyrażenie</p> <p>- opisuje wygląd średniowiecznej twierdzy</p> <p>- opowiada o roli karczmy w średniowieczu na podstawie tekstu źródłowego</p>	<p>- rozpoznaje na przykładach średniowiecznych budowli takie elementy architektoniczne, jak: portal, rozeta, apsyda, łuk, sklepienie</p> <p>- przekazuje informacje na temat zabytków romańskich i gotyckich znajdujących się w rodzinnej miejscowości lub regionie</p> <p>- wyjaśnia, jaką rolę w sztuce średniowiecznej odgrywała tematyka religijna</p> <p>- tłumaczy, na czym polegały i jak przebiegały turnieje rycerskie</p>
--	----------------------------	---	---	---	--	--

						<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wymienić różnice między handlem średniowiecznym i współczesnym - porównuje miasto średniowieczne z miastem współczesnym - omawia przebieg procesu lokacji wsi - tłumaczy, dlaczego stosowanie trójpolówki pozwalało uzyskać lepsze efekty niż uprawa ziemi metodą żarową - porównuje życie na wsi w średniowieczu i w czasach współczesnych
III. Polska i Krzyżacy	Wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego, w tym założenie Akademii Krakowskiej - zna datę bitwy pod Grunwaldem 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, w jakich okolicznościach doszło do ślubu Jadwigi i Jagiełły - podaje przyczyny i skutki wielkiej wojny z zakonem krzyżackim 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada, kim był Mikołaj Wierzynek 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>unia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Prusy, zakon krzyżacki, wielki mistrz</i> - dostrzega negatywne skutki rozbicia dzielnicowego - tłumaczy, w jakich okolicznościach powstał zakon krzyżacki - wie, dlaczego Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków do Polski - wymienia przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego - omawia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski - wie, jakie skutki przyniosła Polsce utrata

<p>Umiejętności</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, dlaczego królowi Kazimierzowi nadano przydomek <i>Wielki</i> - wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie - wymienia zasługi Jadwigi dla kultury polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie: Pomorze Gdańskie, Małopolskę, Wielkopolskę, Kujawy, Mazowsze, Śląsk - umieszcza na linii chronologicznej daty: koronacji Kazimierza Wielkiego, założenia Akademii Krakowskiej, wygaśnięcia dynastii Piastów w państwie polskim - wskazuje na mapie Kraków oraz obszar panowania Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> - pokazuje na mapie terytorium państwa zakonu krzyżackiego oraz Malbork - opowiada o uczcie u Wierzyńka - ocenia, czy ostatniemu władcy z dynastii Piastów słusznie nadano przydomek <i>Wielki</i> - umieszcza na linii chronologicznej daty: zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie, bitwy pod Grunwaldem, 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia czynniki, które umożliwiły ponowne scalenie ziem polskich - omawia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Kazimierza Wielkiego - określa na podstawie drzewa genealogicznego pokrewieństwo łączące przedstawicieli dynastii Piastów i Andegawenów - tłumaczy, jakie znaczenie miało dla Polski odzyskanie 	<p>Pomorza Gdańskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia nazwy obszarów współczesnej Polski, na których można znaleźć ślady obecności Krzyżaków - wie, kim byli templariusze i zna opowieść o ich legendarnym skarbie - umieszcza na linii chronologicznej daty: sprowadzenia Krzyżaków do Polski, podboju Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków, koronacji Władysława Łokietka, bitwy pod Płowcami <ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę Władysława Łokietka w procesie zjednoczenia państwa polskiego - wskazuje na mapie dzielnice należące do Królestwa Polskiego w chwili śmierci Władysława Łokietka - tłumaczy, dlaczego koronacja Władysława Łokietka miała tak duże znaczenie dla Polski - ocenia politykę prowadzoną przez Krzyżaków oraz
----------------------------	---	---	--	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia sens powiedzenia: <i>Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> - przedstawia okoliczności objęcia polskiego tronu przez Jadwigę 	<ul style="list-style-type: none"> podpisania I i II pokoju toruńskiego - podaje przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie - omawia przebieg bitwy pod Grunwaldem - wymienia najważniejsze dokonania Władysława Jagiełły i Kazimierza Jagiellończyka 	<ul style="list-style-type: none"> Pomorza Gdańskiego w 1466 roku 	<ul style="list-style-type: none"> ich działalność na podbitych terenach - pozyskuje z różnych źródeł informacje o zamku w Malborku - porównuje sposoby prowadzenia polityki zagranicznej stosowane przez Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego - porównuje przebieg dwóch wojen polsko-krzyżackich w XV wieku i ocenia znaczenie tych konfliktów w polskiej historii - opowiada, czym zajmują się współczesne bractwa rycerskie
<p>IV. Europejczycy odkrywają świat</p>	<p>Wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie przełomowe znaczenie roku 1492 w dziejach Europy i świata - wie, jaką rolę w okresie wielkich odkryć geograficznych odegrał Krzysztof Kolumb - tłumaczy, na czym polegało przełomowe odkrycie Mikołaja Kopernika - umieszcza na linii chronologicznej datę odkrycia Ameryki przez 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny odkryć geograficznych w XV i XVI stuleciu - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna, konkwistador</i> - opowiada, co wydarzyło się w roku 1492, używając terminów: <i>karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna</i> - opowiada o życiu Mikołaja Kopernika, używając wyrażen: <i>uczony, astronom,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - zna najważniejsze dokonania Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana - wymienia skutki odkryć geograficznych dla mieszkańców Europy i Ameryki - wie, dlaczego Leonarda da Vinci zalicza się do czołowych postaci epoki renesansu - wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę wynalezienia ruchomej czcionki przez Jana Gutenberga - rozumie myśl Terencjusza: <i>Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce</i> - podaje przykłady najważniejszych dzieł renesansowych - tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób Krzysztof 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim byli Hernan Cortez i Francisco Pizarro - wie, skąd współcześnie czerpiemy wiedzę o Wszechświecie - zna teorie dotyczące tego, kto dotarł do Ameryki przed 1492 rokiem - ocenia znaczenie wypraw odkrywczych dla Europejczyków i

		<p>Krzysztofa Kolumba</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazuje na mapie trasę pierwszej wyprawy dalekomorskiej <p>Krzysztofa Kolumba</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy teorię <p>Mikołaja Kopernika w kontekście powiedzenia: <i>Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię</i></p>	<p><i>odkrycie naukowe</i></p>	<p>terminów <i>renesans</i> i <i>humanizm</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie lądy odkryte w XV i XVI wieku przez Europejczyków oraz trasy wypraw odkrywczych podjętych przez Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamę i Ferdynanda Magellana - wyjaśnia, dlaczego Kolumb nazwał mieszkańców Ameryki Indianami - omawia różnice w postrzeganiu ludzkiego życia w średniowieczu i renesansie - rozpoznaje charakterystyczne cechy budowli renesansowych 	<p>Kolumb zdobył zaufanie Indian</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje wygląd XV-wiecznego okrętu - charakteryzuje życie na statku w XV wieku - wyjaśnia, jak średniowieczni mieszkańcy Europy wyobrażali sobie świat - tłumaczy, jaki wpływ miały odkrycia geograficzne na wyobrażenia ludzi o świecie 	<p>ludów zamieszkujących Amerykę</p> <ul style="list-style-type: none"> - formułuje wnioski dotyczące niewolnictwa i wyraża swoją opinię na ten temat - pozyskuje z różnych źródeł informacje o Krzysztofie Kolumbie oraz tworzy notatkę na temat tej postaci - ocenia wpływ wynalazku Jana Gutenberga na zmianę światopoglądu ludzi na przełomie średniowiecza i renesansu - sporządza notatkę na temat wybranego twórcy renesansowego na podstawie zgromadzonych informacji
<p>V. W Rzeczypospolitej szlacheckiej</p>	<p>Wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dwór, paż, komnata, arras</i> - wie, którzy władcy panowali w Rzeczypospolitej w okresie rozkwitu polskiej kultury - wie, jakie znaczenie miał spław wiślany dla rozwoju handlu zbożem w XVI wieku 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejszych przedstawicieli polskiego renesansu - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm, sejmik, pospolite ruszenie, szlachta, przywilej, poseł, herb</i> - tłumaczy, dlaczego rycerstwo przekształciło się w szlachtę - rozumie znaczenie terminu <i>demokracja szlachecka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę hołdu pruskiego - wie, dlaczego Mikołaj Rej i Jan Kochanowski należą do najważniejszych twórców w historii literatury polskiej - omawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju kultury polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady budowli renesansowych w Polsce - wyjaśnia, w jaki sposób obradował sejm walny - dostrzega wpływ nadawania szlachcie kolejnych przywilejów na pozycję tej grupy w państwie oraz osłabienie władzy królewskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>folwark, pańszczyzna, kmiecie</i> - zna datę uchwalenia unii polsko-litewskiej w Lublinie - zna datę pierwszej wolnej elekcji - wymienia nazwy współczesnych państw, które leżą na terytorium dawnej

<p>Umiejętności</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje najważniejsze postanowienia unii lubelskiej - wie, jak nazywał się pierwszy polski władca elekcyjny - rozumie znaczenie terminu <i>potop szwedzki</i> - wyjaśnia, na czym polegała wojna podjazdowa 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcje poszczególnych zabudowań gospodarczych wchodzących w skład folwarku szlacheckiego - omawia przyczyny i skutki zawarcia unii lubelskiej - wymienia postanowienia Artykułów henrykowskich - zna przyczyny kryzysu państwa polsko-litewskiego w XVII wieku - wie, dlaczego Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego uznaje się za bohaterów narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, na czym polegała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej - wymienia prawa i obowiązki szlachty - tłumaczy, jaką rolę pełnił Gdańsk w XVI-wiecznym handlu zbożem - wymienia przywileje szlacheckie ograniczające wolność osobistą chłopów - wymienia narodowości żyjące na terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów - zna prawa, które konfederacja warszawska gwarantowała szlachcie - tłumaczy, czym była reformacja - podaje najważniejsze przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich i polsko-tureckich w XVII wieku 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę zatwierdzenia uchwały nihil novi - wymienia elementy, z których składał się herb szlachecki - wie, na czym polegała tolerancja religijna w XVI-wiecznej Rzeczypospolitej - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>elekcja, pole elekcyjne, koronacja</i> - tłumaczy, na czym polegała zasada liberum veto - zna główne przyczyny i skutki wojen polsko-moskiewskich w XVII stuleciu 	<p>Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, jakie ślady potęgi dawnej Rzeczypospolitej można odnaleźć na terytorium współczesnej Litwy, Łotwy, Białorusi i Ukrainy - podaje przykłady dzieł sztuki nawiązujących do wydarzeń z XVI- i XVII-wiecznej historii Rzeczypospolitej - zna dzieje dzwonu Zygmunt - umieszcza na linii chronologicznej datę złożenia hołdu pruskiego
	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów i miejsce 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie hołdu pruskiego w dziejach Rzeczypospolitej - rozpoznaje takie elementy 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie porty rzeczne leżące na szlaku spławu wiślanego oraz rzeki, którymi 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje życie dworskie na Zamku Królewskim na Wawelu - odnajduje w różnych 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, jaki wpływ na rozwój sztuki renesansowej w Polsce miała kultura włoska

	<p>zawarcia unii polsko-litewskiej w 1569 roku</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII wieku 	<p>architektoniczne, jak: loggia, arkady, attyka</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi opisać wygląd tradycyjnego stroju szlacheckiego - ocenia znaczenie unii lubelskiej - omawia przebieg wolnej elekcji - wyjaśnia, jakie znaczenie miała obrona klasztoru na Jasnej Górze dla Polaków walczących z najeźdźcą podczas potopu szwedzkiego 	<p>spławiano towary</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada o rozwoju Gdańska w XVI i XVII wieku - porównuje wolną elekcję z wyborami prezydenckimi we współczesnej Polsce - wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych przez wojska polskie w XVII stuleciu - opowiada o wyprawie wiedeńskiej Jana III Sobieskiego, używając wyrazów: <i>oblężenie, odsiecz, sultan, husaria</i> - analizuje zamieszczony w podręczniku tekst źródłowy na temat zwycięstwa Jana III Sobieskiego pod Wiedniem i formułuje wnioski na jego podstawie - wymienia skutki zwycięstwa Jana III Sobieskiego w bitwie pod Wiedniem 	<p>źródłach utwory Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje wygląd dworu szlacheckiego - charakteryzuje poszczególne grupy polskiej szlachty - wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób można było zdobyć i utracić szlachectwo - porównuje szlachecki sejm walny ze współczesnym polskim parlamentem - porównuje na przykładzie Gdańska funkcjonowanie portów morskich w XVI oraz XXI wieku - porównuje postanowienia unii lubelskiej z ustaleniami unii w Krewie - porównuje wygląd świątyń poszczególnych grup wyznaniowych zamieszkujących obszar dawnej Rzeczypospolitej - wskazuje różnice między <i>pacta conventa</i> i Artykułami henrykowskimi - ocenia, jaką rolę 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje funkcję Zamku Królewskiego na Wawelu za panowania Jagiellonów oraz współczesnego Pałacu Prezydenckiego w Warszawie - opisuje przebieg spławu wiślanego - umieszcza na linii chronologicznej datę zawarcia unii lubelskiej - charakteryzuje poszczególne grupy narodowościowe żyjące w państwie polsko-litewskim - wymienia prawa grup wyznaniowych we współczesnej Polsce - umieszcza na linii chronologicznej datę pierwszej wolnej elekcji w Rzeczypospolitej - zaznacza na linii chronologicznej daty: 1655, 1660, 1683
--	--	--	---	---	--

					odegrał Stefan Czarniecki podczas wojny ze Szwecją w latach 1655–1660 - opisuje uzbrojenie husarza na podstawie ilustracji - omawia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII wieku - porównuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów z obszarem współczesnej Polski	
VI. Upadek Rzeczypospolitej	Wiadomości	- zna daty: I, II, III rozbioru Rzeczypospolitej, uchwalenia Konstytucji 3 maja - wie, czym były obiady czwartkowe i kto w nich uczestniczył - wymienia dokonania Tadeusza Kościuszki przed wybuchem powstania w 1794 roku - wie, jaką rolę odegrali w trakcie powstania kościuszkowskiego Jan Henryk Dąbrowski i Jan Kiliński - omawia przyczyny i skutki III rozbioru Polski	- wyjaśnia, dlaczego Ignacy Krasicki zaliczany jest do czołowych postaci polskiej kultury w XVIII wieku - wyjaśnia znaczenie terminu <i>konstytucja</i> - zna przyczyny i skutki uchwalenia Konstytucji 3 maja - wie, kim byli Stanisław Małachowski i Hugo Kołłątaj - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>barok</i> , <i>oświecenie</i> , <i>klasycyzm</i> - wymienia charakterystyczne cechy sztuki barokowej i klasycystycznej - wie, jakie funkcje pełniła	- przedstawia postulaty konfederatów barskich - wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja - omawia okoliczności, w jakich zawiązano konfederację targowicką, i wymienia jej następstwa - zna okoliczności ustanowienia Orderu Virtuti Militari przez Stanisława Augusta Poniatowskiego - wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja jest	- rozumie, dlaczego dzień 14 października jest obchodzony jako Dzień Edukacji Narodowej - podaje datę wybuchu powstania kościuszkowskiego - tłumaczy, czym była <i>Wielka encyklopedia francuska</i>	- wie, dlaczego sejm obradujący w latach 1788–1792 określa się jako Sejm Czteroletni lub Sejm Wielki - podaje przykłady budowli barokowych i klasycystycznych z uwzględnieniem regionu, w którym mieszka - zna dzieła sztuki nawiązujące do wydarzeń z XVIII-wiecznej historii Rzeczypospolitej - umieszcza na linii chronologicznej daty: 1764, 1772, 1773

<p>Umiejętności</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku I, II i III rozbioru - wymienia reformy wprowadzone w polskim systemie oświaty za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego 	<p>sztuka barokowa w Kościele katolickim</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa, jakie znaczenie dla Rzeczypospolitej miało utworzenie Komisji Edukacji Narodowej - omawia reformy Sejmu Wielkiego - opowiada o wydarzeniach, które rozegrały się podczas powstania kościuszkowskiego, używając wyrażeń: <i>naczelnik powstania, przysięga Kościuszki, kosynierzy</i> - podaje przyczyny i skutki wybuchu powstania w 1794 roku - opisuje przebieg insurekcji kościuszkowskiej 	<p>obecnie świętem narodowym</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze wynalazki epoki oświecenia <ul style="list-style-type: none"> - ocenia decyzję króla Stanisława Augusta Poniatowskiego o przystąpieniu do konfederacji targowickiej - omawia rolę chłopów w powstaniu kościuszkowskim 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega związek między wykształceniem obywateli a ich poczuciem odpowiedzialności za państwo - umieszcza na linii chronologicznej daty: 1788, 1791, 1792, 1793 - wyjaśnia, dlaczego Tadeusz Kościuszko wydał uniwersał połaniecki - ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki - porównuje sztukę barokową z klasycystyczną oraz wskazuje różnice między stylem renesansowym i barokowym w architekturze 	<ul style="list-style-type: none"> - umieszcza na linii chronologicznej daty wybuchu powstania kościuszkowskiego oraz III rozbioru Polski - opowiada o losach Tadeusza Kościuszki po powstaniu w 1794 roku - rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: gzyms, tympanon, fasada - tłumaczy, co spowodowało ożywiony rozwój nauki w epoce oświecenia - ocenia dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego
----------------------------	--	---	---	--	---

KLASA SZÓSTA

Dział	Kryteria	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Walka o odzyskanie niepodległości	Wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> - wie, że „Mazurek Dąbrowskiego” jest jednym z polskich symboli narodowych - podaje datę wybuchu powstania listopadowego - podaje datę wybuchu powstania styczniowego i określa czas trwania tego zrywu - przedstawia cele, jakie przyświecały powstańcom listopadowym i styczniowym 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia wydarzenia z historii Polski, do których nawiązuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego” - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja</i>, <i>emigracja</i> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>represje</i>, <i>konfiskata</i> - podaje imiona i nazwiska wybitnych Polaków, którzy wyemigrowali po klęsce powstania listopadowego oraz w czasach późniejszych - wie, czym była Wielka Emigracja - tłumaczy, na czym polegała walka partyzancka - podaje przykłady represji zastosowanych wobec Polaków po klęsce powstań narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie, w jakim celu powstały Legiony Polskie - tłumaczy, kim był Józef Wybicki - zna najważniejsze wydarzenia z okresu wojny polsko-rosyjskiej w 1831 roku - wymienia wybitnych Polaków żyjących współcześnie na emigracji - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>manifestacja</i>, <i>branka</i>, <i>katorga</i> - wymienia przyczyny manifestacji patriotycznych Polaków w 1861 roku - wie, kim był Romuald Traugutt 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym była rewolucja francuska - prezentuje postać Napoleona Bonaparte - podaje datę powstania Księstwa Warszawskiego - wie, jak zmieniały się granice Księstwa Warszawskiego - wyjaśnia, dlaczego Księstwo Warszawskie przestało istnieć - wie, że podczas powstania listopadowego sejm podjął uchwałę o barwach narodowych - tłumaczy, jakie decyzje dotyczące ziem polskich podjęto na kongresie wiedeńskim - wymienia miejsca najważniejszych bitew stoczonych podczas powstania listopadowego - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>romantyzm</i>, <i>emisariusz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada o zasługach księcia Józefa Poniatowskiego - omawia teorie na temat przyczyny śmierci Napoleona Bonaparte - tłumaczy, dlaczego Dzień Podchorążego przypada 29 listopada

	Umiejętności	<ul style="list-style-type: none"> - zaznacza na osi czasu daty: 1795, 1797, 1807 - zaznacza na osi czasu okresy trwania powstań: listopadowego i styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew stoczonych w trakcie powstania listopadowego i styczniowego - wymienia przyczyny i skutki powstania listopadowego - omawia na podstawie zebranych informacji zasługi Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza i Heleny Modrzejewskiej dla kultury polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, dlaczego powstanie listopadowe zakończyło się klęską - opowiada o represjach stosowanych wobec Polaków przez władze carskie po upadku powstań narodowych - charakteryzuje sposób walki w czasie powstania styczniowego 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, co wydarzyło się w Europie w 1848 roku - tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, na czym polegała rola gen. Jana Henryka Dąbrowskiego w tworzeniu Legionów Polskich - interpretuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego” - ocenia, jakie znaczenie dla dążeń niepodległościowych Polaków miała klęska Napoleona w wojnie z państwami zabórczymi - wyjaśnia sens tekstu pieśni „Boże, coś Polskę” - opowiada o funkcjonowaniu państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego - wskazuje na mapie obszary, na których podczas powstania styczniowego toczyły się walki partyzanckie 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia elementy narodowe w umundurowaniu polskich legionistów - ocenia, czy decyzja o zorganizowaniu powstania listopadowego była słuszna - rozpoznaje najważniejsze cechy utworów romantycznych - porównuje powstanie listopadowe ze styczniowym
	Wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja</i>, <i>germanizacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - zna przyczyny wybuchu strajku polskich dzieci we Wrześni 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym były rugi pruskie - wie, jaką rolę odegrał 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia sposoby walki Polaków z germanizacją i 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje daty: otwarcia pierwszej linii kolejowej,

<p style="text-align: center;">II. Pod zaborami</p>	<p>Umiejętności</p>	<p>- omawia zasługi Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Stanisława Wyspiańskiego, Jana Matejki, Stanisława Moniuszki oraz Heleny Modrzejewskiej dla rozwoju polskiej kultury</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa, fabryka, manufaktura, maszyna parowa, kolej żelazna, statek parowy, silnik elektryczny, telegraf</i></p> <p>- wymienia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie</p>	<p>Michał Drzymała w walce z germanizacją</p> <p>- opisuje warunki pracy w XIX-wiecznej fabryce</p> <p>- podaje przyczyny emigracji zarobkowej Polaków w XIX wieku</p> <p>- wymienia odkrycia dokonane przez Ludwika Pasteura i Wilhelma Roentgena</p>	<p>rusyfikacją</p> <p>- zna zasługi Hipolita Cegielskiego dla rozwoju gospodarczego ziem polskich w XIX wieku</p> <p>- wymienia odkrycia dokonane przez Ludwika Pasteura i Wilhelma Roentgena</p>	<p>skonstruowania telefonu przez Aleksandra Grahama Bella, wynalezienia żarówki przez Tomasza Edisona</p>
		<p>- wskazuje na mapie świata państwa, do których Polacy najczęściej emigrowali z przyczyn ekonomicznych</p> <p>- wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój gospodarczy miało wynalezienie maszyny parowej</p>	<p>- zaznacza na osi czasu datę strajku polskich dzieci we Wrześni</p> <p>- opowiada na podstawie tekstu źródłowego o prześladowaniach polskich uczniów w zaborze rosyjskim</p> <p>- rozróżnia rzemieśnicze i fabryczne formy produkcji przemysłowej</p> <p>- pokazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione miasta na ziemiach polskich</p>	<p>- omawia na podstawie zebranych informacji rozwój polskiej kultury pod zaborami</p> <p>- wyjaśnia, na czym polega symboliczne znaczenie postawy Michała Drzymały oraz strajku dzieci we Wrześni</p> <p>- wymienia przyczyny i skutki zastosowania maszyny parowej w przemyśle i transporcie</p> <p>- charakteryzuje życie w mieście pod koniec XIX stulecia</p>	<p>- porównuje współczesne szkoły z tymi działającymi pod zaborami</p> <p>- rozróżnia emigrację polityczną i zarobkową</p> <p>- porównuje sposoby podróżowania w XIX i XXI wieku</p> <p>- omawia proces uprzemysłowienia w XIX wieku</p> <p>- ocenia, które spośród XIX-wiecznych wynalazków wywarły największy wpływ na życie mieszkańców miast</p>	<p>- charakteryzuje sytuację Polaków w poszczególnych zaborach</p> <p>- przedstawia znaczenie Łodzi we współczesnej Polsce</p> <p>- opowiada o życiu i osiągnięciach Marii Skłodowskiej-Curie</p>
	<p>Wiadomości</p>	<p>- podaje daty wybuchu I wojny światowej i jej</p>	<p>- podaje datę Bitwy Warszawskiej</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>państwa</i></p>	<p>- wymienia społeczne i gospodarcze skutki I</p>	<p>- tłumaczy, w jakim celu powołano Ligę</p>

<p style="text-align: center;">III. Odrodzenie państwa polskiego</p>		<p>zakończenia - omawia zasługi postaci, które przyczyniły się do odzyskania przez Polskę niepodległości: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego - wskazuje, które wydarzenie z historii Polski upamiętnia się podczas Narodowego Święta Niepodległości - zna oficjalną nazwę państwa polskiego w latach 1918–1939</p>	<p>- wie, kogo nazywa się Orłętami Lwowskimi - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>parlament</i>, <i>partia</i>, <i>opozycja</i></p>	<p><i>centralne</i>, <i>ententa</i>, <i>traktat wersalski</i>, <i>front</i> - wie, kim byli bolszewicy - wymienia czynniki, które zadecydowały o odzyskaniu niepodległości przez Polskę - wyjaśnia, w jakich okolicznościach Polacy odbudowywali swoje państwo po zakończeniu I wojny światowej - wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące sprawy polskiej - omawia proces kształtowania się granic II Rzeczypospolitej oraz wymienia wydarzenia, które zadecydowały o zasięgu terytorialnym Polski - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt</i>, <i>Wolne Miasto Gdańsk</i> - tłumaczy, na czym polegał ustrój utrwalony w Polsce przez konstytucję z 1921 roku - wskazuje na wielonarodowy charakter społeczeństwa II Rzeczypospolitej - wymienia mniejszości</p>	<p>wojny światowej - wyjaśnia, jakie były zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki - tłumaczy, jakie znaczenie dla II Rzeczypospolitej miała budowa portu w Gdyni oraz utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego - wymienia najważniejsze kulturalne i sportowe osiągnięcia II Rzeczypospolitej</p>	<p>Narodów - opowiada o działalności szpiegów na terytorium Wolnego Miasta Gdańska - określa, jaką rolę we współczesnej Polsce odgrywa Gdynia</p>
---	--	--	--	--	--	---

	<p>Umiejętności</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zaznacza na osi czasu daty: 1914, 1918 - zaznacza na osi czasu datę 11 listopada 1918 roku - wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej oraz wymienia jej sąsiadów 	<ul style="list-style-type: none"> - odszukuje informacje o zasługach Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dla państwa polskiego - porównuje koncepcje Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dotyczące odzyskania niepodległości przez Polskę - zaznacza na osi czasu okresy trwania powstania wielkopolskiego i III powstania śląskiego oraz datę Bitwy Warszawskiej - zaznacza na osi czasu daty: uchwalenia konstytucji marcowej, wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta oraz zamachu majowego - prezentuje postać Józefa Piłsudskiego 	<p>narodowe i religijne, które zamieszkiwały II Rzeczpospolitą</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia trudności, z którymi zmagala się odrodzona Rzeczpospolita 	<ul style="list-style-type: none"> - odnajduje na mapie państwa centralne oraz kraje należące do ententy - opisuje na podstawie tekstu źródłowego nastroje Polaków w pierwszych dniach wolności - omawia, jak kształtowały się granice Polski w latach 1918–1922, oraz wskazuje na mapie najważniejsze zmiany terytorialne - ocenia znaczenie zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej dla odrodzonej Rzeczypospolitej - określa na podstawie mapy, jakie obszary II Rzeczypospolitej zamieszkiwali przedstawiciele poszczególnych mniejszości narodowych i religijnych 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Europy obszary, na których toczyły działania wojenne podczas I wojny światowej - rozpoznaje nowe rodzaje broni, które zastosowano w trakcie wojny 1914–1918 - ocenia, jaki wpływ na odzyskanie niepodległości przez Polskę miał wybuch konfliktu między państwami zaborczymi - wymienia przyczyny i skutki zamachu majowego - wskazuje na mapie najważniejsze ośrodki przemysłowe w międzywojennej Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - określa przyczyny i skutki wydarzeń w Rosji w 1917 roku - porównuje sytuację we współczesnej Europie z sytuacją, która panowała na kontynencie europejskim na początku XX wieku - charakteryzuje warstwy społeczne II Rzeczypospolitej - omawia na podstawie zebranych informacji sytuację gospodarczą swojego regionu w okresie międzywojennym
--	----------------------------	---	--	---	--	---	--

				- opowiada o problemach i sukcesach gospodarczych II Rzeczypospolitej		
<p style="text-align: center;">IV. Świat między wojnami</p>	<p>Wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozwija skrót <i>ZSRR</i> - omawia metody sprawowania władzy, które stosował Józef Stalin - wie, kim był Adolf Hitler i jakie były jego poglądy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>totalitaryzm, propaganda, łagier</i> - wymienia żądania wysuwane przez Hitlera wobec Polski pod koniec 1938 roku - podaje datę zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow i tłumaczy, czego dotyczył ten dokument 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze zmiany terytorialne, jakie dokonały się w Europie po I wojnie światowej - tłumaczy znaczenie terminów: <i>nazizm, rasizm, obóz koncentracyjny, Hitlerjugend, ograniczenie praw obywatelskich, III Rzesza</i> - wyjaśnia, w jaki sposób Adolf Hitler umacniał swoją władzę - wyjaśnia, w jaki sposób Hitler łamał postanowienia traktatu wersalskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, kim był Józef Beck - rozumie, dlaczego nazistom udało się zdobyć władzę w Niemczech - wie, dlaczego we współczesnym świecie walczy się z rasizmem - rozumie, jakie zagrożenie dla Rzeczypospolitej wynikało z zawarcia przez Niemcy i ZSRR paktu Ribbentrop-Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje dokonania Charlesa Lindbergha, Aleksandra Fleminga oraz Alberta Einsteina - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>penicylina, jazz, film animowany</i> - tłumaczy, jak rozwój nauki i techniki wpłynął na codzienne życie ludzi w okresie międzywojennym - wyjaśnia, dlaczego wspólnie funkcjonują organizacje międzynarodowe strzegące pokoju
	<p>Umiejętności</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zaznacza na osi czasu datę podpisania traktatu wersalskiego - zaznacza na osi czasu daty: 1922, 1932 - zaznacza na osi czasu datę 23 sierpnia 1939 roku 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób prześladowano Żydów w nazistowskich Niemczech 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie miejsce podpisania traktatu wersalskiego oraz państwa, które powstały w Europie po I wojnie światowej - ocenia sposób sprawowania władzy przez Józefa Stalina - opisuje na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia Koreę Północną jako przykład współczesnego państwa totalitarnego - umieszcza na osi czasu daty przyłączenia Austrii do III Rzeszy oraz rozbioru Czechosłowacji - ocenia stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie odkrycia dokonanego przez Aleksandra Fleminga dla rozwoju medycyny - tworzy historyjkę obrazkową przedstawiającą jeden dzień z życia człowieka w epoce

				<p>tekstu źródłowego warunki panujące w łagrach</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia konieczność walki z rasizmem we współczesnym świecie - wskazuje na mapie państwa, które w okresie międzywojennym padły ofiarą zaborczej polityki nazistowskich Niemiec - tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, jakie było stanowisko Polski wobec żądań, które wysunął Hitler w 1939 roku 	<p>polских władz wobec żądań hitlerowskich Niemiec</p>	<p>międzywojennej</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje sposób sprawowania władzy w państwie totalitarnym z rządami w kraju demokratycznym - wyjaśnia, dlaczego pakt Ribbentrop-Mołotow jest nazywany IV rozbiorem Polski - opowiada o życiu i dokonaniach Aleksandra Fleminga
<p>V. II wojna światowa</p>	<p>Wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje daty wybuchu II wojny światowej oraz ataku ZSRR na Polskę - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa, powstanie warszawskie, sabotaż, mały sabotaż</i> - rozwija skrót AK 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia ważne wydarzenia, które rozegrały się podczas kampanii wrześniowej: obronę półwyspu Westerplatte, obronę Poczty Polskiej w Gdańsku, bitwę nad Bzurą - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kampania wrześniowa, wojna totalna, internowanie, Korpus Ochrony Pogranicza</i> - podaje miejsca i daty najważniejszych bitew II wojny światowej, w których brały udział polskie formacje wojskowe - opisuje sytuację Polaków na terenach okupowanych 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim byli: Władysław Raczkiewicz, gen. Władysław Sikorski, gen. Franciszek Kleeberg, mjr Henryk Dobrzański „Hubal”, Stefan Starzyński - podaje daty ataku III Rzeszy na ZSRR oraz agresji Japonii na Stany Zjednoczone - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>inwazja, państwa osi, alianci, koalicja antyhitlerowska, Pearl Harbor</i> - wyjaśnia, kim byli: 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, w jaki sposób współcześnie upamiętnia się bohaterstwo polskich żołnierzy walczących w kampanii wrześniowej - wymienia najważniejsze działania wojenne prowadzone w Europie w latach 1940–1942 - rozumie, dlaczego powstało Muzeum Powstania Warszawskiego - podaje datę wybuchu powstania w getcie warszawskim - tłumaczy, w jaki 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada o działaniach wojennych prowadzonych na Dalekim Wschodzie - tłumaczy, jakie znaczenie dla współczesnych Amerykanów ma Pearl Harbor - wie, co wydarzyło się w 1945 roku w Hiroszimie i Nagasaki - określa, kiedy zakończyła się II wojna światowa na Dalekim Wschodzie

	<p>Umiejętności</p>	<ul style="list-style-type: none"> - umieszcza na osi czasu daty: 1 września 1939 roku, 17 września 1939 roku - wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę we wrześniu 1939 roku - zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania warszawskiego 	<p>przez III Rzeszę i ZSRR z użyciem terminów: <i>okupacja, łapanka, getto, robotnicy przymusowi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym była zbrodnia wołyńska - podaje datę wybuchu powstania warszawskiego - wyjaśnia, co wydarzyło się w Katyniu - opisuje warunki panujące w gettach w czasie II wojny światowej - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Holokaust, obóz zagłady, Auschwitz-Birkenau</i> <ul style="list-style-type: none"> - zaznacza na mapie linię podziału ziem polskich między Niemcy a ZSRR - wymienia przyczyny i skutki klęski Polski w kampanii wrześniowej w 1939 roku - tłumaczy, w jaki sposób społeczeństwo polskie walczyło z okupantami - przedstawia przyczyny i skutki wybuchu powstania warszawskiego - wskazuje na mapie największe getta, hitlerowskie obozy koncentracyjne oraz miejsca na Wschodzie, w których zamordowano 	<p>gen. Stanisław Sosabowski, gen. Władysław Anders, gen. Stanisław Maczek, gen. Zygmunt Berling</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje dokładną datę zakończenia II wojny światowej w Europie - wie, kim był Janusz Korczak - wyjaśnia, na czym polegała działalność „Żegoty” - omawia zasługi Ireny Sendlerowej <ul style="list-style-type: none"> - opowiada o przebiegu kampanii wrześniowej - opisuje na podstawie tekstu źródłowego przygotowania Polaków do obrony Grodna przed atakiem Armii Czerwonej - wskazuje na mapie państwa, które padły ofiarą niemieckiej agresji po 1939 roku, oraz kraje będące sojusznikami III Rzeszy - wskazuje na mapie państwa zajęte przez Armię Czerwoną w latach 1944–1945 	<p>sposób upamiętnia się osoby, które pomagały Żydom w czasie II wojny światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę polskich żołnierzy i cywilów w pierwszych tygodniach wojny - ocenia, jakie znaczenie dla przebiegu II wojny światowej miało przyłączenie się Stanów Zjednoczonych i ZSRR po stronie aliantów - zaznacza na osi czasu daty: ataku III Rzeszy na ZSRR, bitwy pod Kurskiem, inwazji na Normandię, kapitulacji Niemiec i Japonii - opowiada, w jaki sposób współcześnie 	<ul style="list-style-type: none"> - zdobywa informacje o losach swoich przodków w 1939 roku - tworzy mapę myśli dotyczącą kampanii wrześniowej - gromadzi informacje dotyczące wybranej polskiej formacji wojskowej walczącej na frontach II wojny światowej - ocenia, czy decyzja Amerykanów o użyciu broni atomowej była słuszna - przedstawia historię niedźwiedzia Wojtka
--	----------------------------	---	---	--	--	---

			<p>polskich oficerów</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób ratowano żydowskie dzieci żyjące w gettach 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej - charakteryzuje metody walki, które stosowali Polacy w trakcie powstania warszawskiego - wyjaśnia, w jaki sposób Polacy pomagali Żydom w czasie okupacji 	<p>upamiętnia się polskich żołnierzy, którzy walczyli podczas II wojny światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy, jakie przyjmowali Polacy wobec losu Żydów w trakcie II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> - gromadzi informacje o sytuacji w swojej miejscowości w czasie II wojny światowej - przedstawia sylwetkę Ireny Sendlerowej
<p>VI. Polska Rzeczpospolita Ludowa</p>	<p>Wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie, co oznacza skrót <i>PRL</i> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>cenzura</i> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>strajk, stan wojenny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności objęcia władzy w Polsce przez komunistów - opowiada, w jaki sposób polskie społeczeństwo uczestniczyło w powojennej odbudowie kraju - rozwija skróty: <i>PZPR, UB, MO</i> - rozumie termin <i>opozycja demokratyczna</i> - omawia rolę, jaką odegrał Kościół katolicki w okresie PRL - podaje datę wyboru Karola Wojtyły na papieża - prezentuje zasługi Lecha Wałęsy i księdza Jerzego Popiełuszki dla odzyskania przez Polskę suwerenności 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, jakie były skutki przesiedleń ludności w Polsce po zakończeniu II wojny światowej - wskazuje wady i zalety życia w Polsce czasów komunistycznych - wyjaśnia, dlaczego rządu panujące w PRL określa się jako dyktaturę partii komunistycznej - wymienia charakterystyczne cechy gospodarki PRL - tłumaczy, dlaczego w historii Polski lata 1944–1956 są określane jako „czasy stalinowskie” - wyjaśnia, dlaczego bojowników podziemia 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Układ Warszawski, Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego (NATO), mur berliński, wyścig zbrojeń</i> - tłumaczy, czym była zimna wojna - podaje daty najważniejszych protestów Polaków przeciw władzy komunistycznej w latach 1956, 1970, 1976 i 1980 - przedstawia formy oporu Polaków przeciwko komunistycznej władzy - omawia działania opozycji demokratycznej z 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje daty utworzenia NATO i Układu Warszawskiego - wymienia współczesne cele NATO - omawia rolę, którą odgrywa Polska w Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego - podaje datę uchwalenia konstytucji PRL - wymienia postacie i organizacje, które działają współcześnie w obronie praw człowieka

				<p>niepodległościowego określa się jako Żołnierzy Wyklętych</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia zasługi kardynała Stefana Wyszyńskiego - podaje datę podpisania porozumień sierpniowych w Gdańsku - rozwija skrót <i>SB</i> - opisuje warunki życia Polaków w czasie stanu wojennego 	<p>użyciem określenia <i>walka bez przemocy</i></p>	
	Umiejętności	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie granice Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i wymienia jej sąsiadów 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje granice II Rzeczypospolitej z granicami PRL - omawia przyczyny i skutki powstania NSZZ „Solidarność” - tłumaczy, za jaką działalność jest przyznawana Pokojowa Nagroda Nobla, oraz wyjaśnia, dlaczego Lech Wałęsa otrzymał to wyróżnienie 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie państwa europejskie, które w okresie zimnej wojny należały do NATO oraz do Układu Warszawskiego - opowiada o społeczeństwie PRL z użyciem terminów: <i>likwidacja analfabetyzmu, awans społeczny, cenzura, ukryte bezrobocie, łamanie praw obywatelskich, propaganda sukcesu</i> - zaznacza na osi czasu daty protestów społecznych w PRL oraz datę wyboru Karola Wojtyły na papieża 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, czym była żelazna kurtyna - tłumaczy, na czym polegała rywalizacja ZSRR i Stanów Zjednoczonych w okresie zimnej wojny - umieszcza na osi czasu daty powstania PZPR oraz uchwalenia konstytucji PRL - na podstawie tekstu źródłowego wymienia metody, które pozwoliły komunistom odnieść zwycięstwo wyborcze w 1947 roku - porównuje, czym różnią się współczesne 	<ul style="list-style-type: none"> - zaznacza na osi czasu daty: utworzenia NATO, powstania Układu Warszawskiego oraz budowy muru berlińskiego - porównuje mapę współczesnej Europy z mapą kontynentu europejskiego po 1945 roku - wyjaśnia, z jakimi trudnościami zmagano się podczas odbudowy Warszawy po 1945 roku - opisuje życie codzienne mieszkańców PRL na podstawie relacji osób starszych - wskazuje różnice między PRL a

				<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje na podstawie tekstu źródłowego politykę władz komunistycznych wobec opozycji demokratycznej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> strajki od demonstracji z czasów PRL - wymienia przyczyny strajków w 1980 roku - wyjaśnia, na czym polegały prześladowania opozycji demokratycznej w czasach komunistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> współczesną Polską ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia codziennego - ocenia, jakie znaczenie dla polskiego społeczeństwa stanowił wybór kardynała Karola Wojtyły na papieża - na podstawie zebranych informacji przedstawia sylwetkę wybranego żołnierza podziemia niepodległościowego - opowiada o działalności papieża Jana Pawła II - na podstawie zebranych informacji przygotowuje prezentację dotyczącą księdza Jerzego Popiełuszki
VII. Współczesna Polska	Wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> - określa, od kiedy państwo polskie jest nazywane III Rzeczpospolitą - podaje oficjalną nazwę państwa polskiego - określa rodzinę jako podstawową grupę społeczną - wymienia uczniowskie prawa i obowiązki 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze postanowienia Okrągłego Stołu - wyjaśnia, co oznacza termin <i>wolne wybory</i> - określa w przybliżeniu powierzchnię Polski oraz omawia podział administracyjny kraju - zna datę uchwalenia Konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę, jaką odegrał Tadeusz Mazowiecki w okresie przemian w 1989 roku - podaje nazwisko pierwszego prezydenta Polski wybranego w wyborach powszechnych - tłumaczy, w jakich dziedzinach życia 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia najważniejsze wydarzenia, jakie rozegrały się w Europie z lat 1989–1992: upadek muru berlińskiego, zjednoczenie Niemiec, rozpad ZSRR i rozpad Jugosławii - rozumie, że wraz z 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym był „Jarmark Europa” - podaje przykłady konkretnych działań podejmowanych przez samorząd w miejscu swojego zamieszkania - wymienia przykłady działań mających na celu ochronę praw człowieka na świecie

		<p>- wskazuje pracę jako jedną z podstawowych form działalności człowieka</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminu <i>Unia Europejska</i></p>	<p>Rzeczypospolitej Polskiej</p> <p>- wymienia najważniejsze organy władzy państwowej w Polsce: prezydenta RP, premiera i Radę Ministrów, Sejm i Senat, sądy</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>konstytucja, wolne media, wolność słowa, opinia publiczna</i></p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminu <i>prawa człowieka</i></p> <p>- rozumie, w jakim celu powołano urzędy Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka</p> <p>- podaje przykłady grup społecznych</p> <p>- podaje daty powstania Unii Europejskiej oraz wstąpienia Polski do tej organizacji</p> <p>- tłumaczy, co oznaczają terminy: <i>integracja europejska, europejska solidarność</i></p>	<p>przejawia się demokratyczny charakter państwa polskiego</p> <p>- omawia zadania poszczególnych organów władzy państwowej oraz władz samorządowych</p> <p>- wskazuje, w jaki sposób uczniowie mogą wpływać na organizację życia szkoły</p> <p>- podaje przykłady instytucji, do których można się zwrócić w przypadku łamania praw dziecka</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie</i></p> <p>- rozumie, że funkcjonowanie społeczeństwa możliwe jest dzięki odpowiedniemu podziałowi pracy</p> <p>- wie, czym są kwalifikacje zawodowe</p> <p>- wymienia skutki emigracji zarobkowej Polaków</p> <p>- przedstawia rolę, jaką w procesie integracji europejskiej odegrał</p>	<p>upadkiem ZSRR zakończyła się zimna wojna</p> <p>- wymienia zmiany, które dokonały się w polskim szkolnictwie na skutek przeobrażeń politycznych po 1989 roku</p> <p>- wymienia prezydentów III Rzeczypospolitej</p> <p>- tłumaczy, dlaczego sądy w Polsce są niezależne od pozostałych organów władzy</p> <p>- rozwija skrót <i>ONZ</i> i określa, czym zajmuje się Organizacja Narodów Zjednoczonych</p> <p>- wie, za jakie zasługi przyznaje się <i>Order Uśmiechu</i></p> <p>- tłumaczy, dlaczego wciąż powstają nowe zawody, a niektóre zajęcia są coraz rzadziej wykonywane</p> <p>- wyjaśnia, czym była Europejska Wspólnota Gospodarcza, oraz podaje, w którym roku powstała ta organizacja</p> <p>- podaje przykłady argumentów, które</p>	<p>- wymienia władców, którzy podejmowali w średniowieczu próby zjednoczenia Europy</p> <p>- tłumaczy, w jaki sposób Polska wykorzystuje fundusze unijne</p>
--	--	--	---	---	---	--

	<p>Umiejętności</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zaznacza na osi czasu daty: 4 czerwca 1989 roku, 1990 rok, 2 kwietnia 1997 roku - odnajduje na mapie państwa sąsiadujące z Polską oraz województwo, w którym mieszka - rozpoznaje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn („Ode do radości”) - umieszcza na osi czasu datę wstąpienia Polski do Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie wyborów z 4 czerwca 1989 roku w procesie przemian demokratycznych w Polsce - wskazuje na mapie państwa europejskie, które powstały lub odrodziły się po upadku komunizmu - określa znaczenie pracy w życiu człowieka - zaznacza na osi czasu datę powstania Unii Europejskiej - przedstawia przyczyny i skutki wstąpienia Polski do UE 	<p>Robert Schuman</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa, ile państw należy do Unii Europejskiej - omawia działania podejmowane przez państwa członkowskie UE w celu integracji gospodarczej, rozwoju regionalnego i ochrony środowiska - przedstawia najważniejsze wydarzenia w procesie integracji Polski z UE <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny i skutki obrad Okrągłego Stołu - wskazuje fragmenty Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, które świadczą o demokratycznym charakterze państwa polskiego - wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywateli RP - tłumaczy, jakie są zadania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka - tłumaczy, na czym polega polityka 	<ul style="list-style-type: none"> - wysuwali zwolennicy i przeciwnicy wstąpienia Polski do Unii Europejskiej - określa, jakie znaczenie dla Polaków miało przystąpienie Rzeczypospolitej do strefy Schengen <ul style="list-style-type: none"> - omawia na podstawie schematu procedurę powoływania władz samorządowych w Polsce - ocenia, jakie znaczenie miało uchwalenie Powszechnej deklaracji praw człowieka - wyjaśnia, na czym polegały reformy gospodarcze w Polsce po upadku komunizmu - omawia rolę, jakie odgrywają poszczególne grupy społeczne we współczesnym społeczeństwie - wymienia na podstawie informacji 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada, jak doszło do powstania „Jarmarku Europa” - wymienia problemy miejscowości lub gminy, które są najistotniejsze z punktu widzenia mieszkańców - ocenia przemiany gospodarcze po 1989 roku - na podstawie infografiki określa, jakie kwalifikacje są potrzebne do wykonywania różnych zawodów - prezentuje sylwetkę Roberta Schumana
--	----------------------------	--	---	---	---	--

				<p>otwartych granic w Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje zmiany, jakie dokonały się w Polsce po przyjęciu do Unii Europejskiej - wymienia korzyści oraz obowiązki i ograniczenia wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej 	<p>uzyskanych z różnych źródeł (np. w trakcie rozmów z osobami starszymi)</p> <p>najistotniejsze problemy współczesnej Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada o początkach integracji europejskiej - omawia na podstawie mapy etapy poszerzania wspólnoty europejskiej o kolejne państwa - ocenia, jak przynależność Polski do UE może wpłynąć na życie młodych ludzi 	
<p>VIII. Problemy ludzkości</p>	<p>Wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia nowoczesne środki transportu - wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z mediów elektronicznych - omawia podstawowe problemy krajów Trzeciego Świata 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, co oznacza powiedzenie „świat stał się mniejszy”, oraz wskazuje przyczyny określanego w ten sposób zjawiska - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>podbój kosmosu, lądowanie człowieka na Księżycu, wahadłowiec, sztuczny satelita, nawigacja GPS</i> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komputer osobisty, Internet, portale społecznościowe</i> - podaje zasady, których powinni przestrzegać użytkownicy Internetu - podaje przykłady działań 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje daty najważniejszych wydarzeń związanych z podbojem kosmosu - wie, kim był Jurij Gagarin - określa, w jaki sposób katastrofy ekologiczne wpływają na zanieczyszczenie środowiska naturalnego - rozumie, czym jest kultura masowa - tłumaczy, dlaczego współczesny świat określa się jako „globalną wioskę” - dostrzega różnice dzielące współczesny 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia działania, które są podejmowane w celu ograniczenia zanieczyszczenia środowiska - wskazuje na zagrożenia, jakie dla międzynarodowego pokoju stwarza terroryzm 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny konfliktu palestyńsko-izraelskiego

			<p>podejmowanych przez organizacje międzynarodowe w celu pomocy najbiedniejszym krajom</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminu <i>wojna lokalna</i></p>	<p>świat na bogatą Północ i biedne Południe</p> <p>- wymienia nazwy organizacji, które niosą pomoc mieszkańcom krajów Trzeciego Świata lub działają w obronie praw człowieka</p> <p>- podaje przykłady problemów, z którymi borykają się dzieci mieszkające w państwach biednego Południa</p> <p>- opowiada o tym, co wydarzyło się w Nowym Jorku 11 września 2001 roku</p> <p>- tłumaczy, jakie działania są podejmowane w celu zapobiegania konfliktom na świecie</p>		
	Umiejętności	<p>- zaznacza na osi czasu daty związane z podbojem kosmosu: lata 1961 i 1969</p> <p>- zaznacza na osi czasu datę ataku terrorystycznego na USA z 11 września 2001 roku</p>	<p>- omawia na podstawie infografiki pozytywne i negatywne skutki postępu technicznego we współczesnym świecie</p> <p>- na podstawie tekstu źródłowego wymienia skutki niszczenia środowiska naturalnego</p> <p>- tłumaczy, w jaki sposób wykorzystuje się</p>	<p>- ocenia wpływ człowieka na środowisko naturalne</p> <p>- określa wpływ kultury amerykańskiej na życie ludzi na całym świecie</p> <p>- wskazuje na mapie świata obszary, na których odsetek ludzi cierpiących głód jest najwyższy, oraz tereny,</p>	<p>- na podstawie własnych obserwacji opisuje metody wykorzystywane przez media w celu przyciągnięcia uwagi odbiorców</p> <p>- wyjaśnia, z czego wynikają problemy państw biednego Południa</p>	<p>- opowiada, jak wyobraża sobie postęp w technice w najbliższych latach</p> <p>- na podstawie artykułu wymienia argumenty wysuwane przez osoby twierdzące, że Amerykanie w 1969 roku nie wylądowali na Księżycu, oraz przez</p>

			<p>nowoczesne technologie w szkołach</p> <ul style="list-style-type: none"> - na podstawie tekstu źródłowego podaje zasady bezpiecznego korzystania z Internetu - tłumaczy, dlaczego konflikty należy rozwiązywać drogą dialogu 	<p>na których jest on najniższy</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie świata regiony, w których wybucha współcześnie najwięcej konfliktów zbrojnych - wyjaśnia na przykładach przyczyny i skutki konfliktów zbrojnych 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje formy pomocy udzielanej państwom biednego Południa, które uważa za najskuteczniejsze - na podstawie zebranych informacji omawia wybrany współczesny konflikt zbrojny 	<p>osoby, które są przekonane o powodzeniu misji Apolla 11, a następnie wyraża własną opinię na omawiany temat- na podstawie zebranych informacji opisuje dowolną akcję przeprowadzoną przez jedną z organizacji charytatywnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje problem współczesnego świata, który uważa za najważniejszy, a następnie proponuje sposób jego rozwiązania - tłumaczy, jaki wkład w rozwój nowoczesnych technologii wniósł Steve Jobs
--	--	--	---	--	--	--